

УДК 579.26:581.2:633.854.78:582.288

Туровнік Ю. А., доктор філософії, завідувач лабораторії біоконтролю агроєкосистем і органічного виробництва Інститут агроєкології і природокористування НААН
e-mail: turovnykia@gmail.com

СПЕКТР МІКРОМІЦЕТІВ У МІКОБІОМІ ВЕГЕТАТИВНИХ ОРГАНІВ РОСЛИН СОНЯШНИКА

Сорти і гібриди рослин, їх морфологічні та фізіолого-біохімічні властивості є істотним чинником формування фітопатогенної мікобіоти в агроценозах. Вони здатні стимулювати або пригнічувати чисельність фітопатогенних грибів в агрофітоценозах. Сорти та гібриди рослин характеризуються різним рівнем сприйнятливості до впливу фітопатогенних мікроміцетів. Відомо, що стійкість сортів та гібридів рослин до некротрофних мікроміцетів контролюється полігенами. Вони можуть зменшувати кількість інфекційних структур під час ураження та в період поширення мікроміцетів в інфікованих тканинах рослин-господарів. Тому метою роботи було визначення видового складу та частоти трапляння видів мікроміцетів у мікобіомі вегетативних органів рослин соняшника гібриду 'Душко' упродовж його онтогенезу.

Чисельність мікроміцетів на листках рослин визначали методом розведення та поверхневого посіву суспензії на поживне середовище Чапека. Кількість мікроміцетів виражали у колоній-утворювальних одиницях (КУО) на 1 г сухого листка та визначали за ДСТУ 7847:2015, 2015. Показник частоти трапляння (%) видів мікроміцетів визначали за Мирчик, 1988.

За результатами досліджень, встановлено, що у мікобіомі вегетативних органів рослин соняшника гібриду 'Душко' переважали мікроміцети родів: *Aspergillus* P. Micheli ex Haller, *Alternaria* Nees, *Penicillium* Link; Fr, *Fusarium* Link та *Cladosporium* Link,. Вони характеризувались різною частотою трапляння впродовж вегетації. Так, у фазу 2–4 пар справжніх листків у мікобіомі вегетативних органів рослин до-

сліджуваного гібриду домінував вид *Alternaria alternata*, частота трапляння якого була 60%. Разом з тим, частота трапляння видів фітопатогенів *Aspergillus flavus*, *Aspergillus niger*, *Fusarium oxysporum* становила в середньому 30%. У фазу бутонізації рослин соняшника гібриду 'Душко' типовими сапротрофами в мікобіомі були види *Cladosporium herbarum* та *Penicillium canescens*, частота трапляння яких була 15% та 5% відповідно. Представниками фітопатогенів були види: *A. alternata*, частота трапляння якого становила 32%, *A. niger*, з частотою трапляння 20% та вид *F. oxysporum*, частота якого була 25%. В той же час, фаза цвітіння характеризувалась найбільшим видовим різноманіттям в мікобіомі вегетативних органів рослин соняшника гібриду 'Душко'. Так, види мікроміцетів *C. herbarum* та *P. canescens* формували сапротрофний комплекс мікроміцетів вегетативних органів рослин соняшника досліджуваного гібриду, частота трапляння яких становила 20% і 7% відповідно. До фітопатогенних мікроміцетів належали види *A. alternata* та *F. oxysporum*, з частотою трапляння 50% та 40% відповідно, а також представники роду *Aspergillus*: вид *A. niger*, частота трапляння якого була 30% та вид *A. flavus*, з частотою трапляння 12%.

Отримані результати свідчать про те, що впродовж онтогенезу на вегетативних органах рослин соняшника домінували фітопатогенні види мікроміцетів – чинники біологічного забруднення, які призводять до дестабілізації рівноваги між сапротрофними та патогенними видами в агрофітоценозі соняшника.

УДК 633.114:631.55(477.7)

Федоненко Г. Ю., аспірант

Херсонський державний аграрно-економічний університет

e-mail: anna_fedonenko@ukr.net

УРОЖАЙНІСТЬ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ТВЕРДОЇ ЗАЛЕЖНО ВІД ТЕХНОЛОГІЧНИХ ПРИЙОМІВ ВИРОЩУВАННЯ В УМОВАХ ПІВДЕННОГО СТЕПУ УКРАЇНИ

Удосконалення технології вирощування пшениці озимої твердої є одним із основних шляхів вирішення проблеми дефіциту твердої пшениці як сировини для виробництва високоякісного макаронного борошна, так і сприятиме збільшенню валового збору зерна для експорту.

Польові дослідження проводили згідно методик дослідної справи упродовж 2016–2019 рр. в умовах ФГ «Травень» Каховського району Херсонської області, що розміщене в зоні південного Степу України. Дослід трифакторний: фактор

A – сорти: 1) 'Дніпряна'; 2) 'Кассіопея'; 3) 'Крейсер'; фактор B – норми висіву: 1) 3 млн шт./га; 2) 4 млн шт./га; 3) 5 млн шт./га; 4) 6 млн. шт./га; фактор C – регулятори росту рослин: 1) без регулятора росту рослин; 2) Квадростим, 3) Нертус PlantaPeg. Повторність дослідів – чотириразова. Ґрунт дослідних ділянок – чорнозем південний з низьким вмістом рухомого азоту, середнім – рухомого фосфору і обмінного калію. Агротехніка вирощування пшениці озимої в досліді загальноприйнята для південного Степу Украї-